

Téereb Dañeel — Ñaar-fukk ak Juroom-benn"}]

Juróom-ñaar yi Nebukadnesar: ab laabirint gu yonent buy ubbi xam-xamu njaamkat yu bokk ci xeet, Papalisim, ak Etazini

Jeff Pippenger
2023-12-21

Misoon bi Nebukadneccar ci saar bi ñent dafa yéeme lool. “Juróom-ñaaram fanam yi,” dañoo melal jamono yi nga xam ne paganism (bis bu nekk bi), ak papalism (tooñu tas gi) daan nañu doxandéem kër-yàlla gi ak mbooloom ga.

Noonu ma nga dégg benn aji sellaay di wax, te beneen aji sellaay ne waxkat ba, moom mi waxoon: “Ba kaña la peeñ mi di jëm ci sarax su bés bu nekk, ak tooñ gu yóbbu yokkute, ngir jox bérab bu sell ba ak mbooloo ma, ñu trampe leen ci suuf?” Daniel 8:13.

Tacc bi ñu di bëgg ci suuf “benn ci Kër Yàlla ak mbooloom,” ni ñu ko waxe ci saar fukk ak ñett, dafay tegtal “juróom-ñaar waxtu yi” yu doon mujj ci ñaari merug Yàlla; te “juróom-ñaar waxtu yi” yu Nebukadnesar it di tegtal “juróom-ñaar waxtu yi” yu doon njëkk ci merug Yàlla, waaye ñoom ñaar ñépp dañu leen di tegtal ci benn rëddoo gu yonent ci wax.

Te dinaa jox ci kaw Yerusalem rëddin bu Samari, ak plombu kër Ahab; te dinaa fomp Yerusalem ni nit kuy fomp paan, di ko fomp, ba noppi daldi ko dëpp ci suuf. 2 Buur Ya 21:13.

Dañeel saar juróom-ñaar ak aaya fukk ak ñett, mi ngi wax ci ñaareelu sàrri Yàlla yi, yi mu wacce woon ci kaw nguuru bëj-gànnaru Yuda, tàmbalee ci atum 677 B.K. “Juróom-ñaari waxtu” Nebukadnesar, dafa teewal sàrtu njëkku merum Yàlla, bi mu wacce woon ci kaw nguuru bëj-norther gu Israyel, tàmbalee ci atum 723 B.K. “Juróom-ñaari waxtu” Nebukadnesar, dafa teewal junni ak ñaar téeméer ak juróom-benn-fukk at yi ak juróom-benn-fukk yi ngëmug yéefar daaneeloo kër-yàlla ak mbooloo mi, te ginnaaw loolu junni ak ñaar téeméer ak juróom-benn-fukk at yi ak juróom-benn-fukk yi ngëmug baap daaneeloo kër-yàlla ak mbooloo mi.

Papalism mooy rekk bëgg-bëgg ju bokk ak paganism bu ñu muur ak wax ne ay Kiristaan la. Mel ni “paganism bu ñu sóob ci ndeyjoor.” Amul dara ci Katoligism buy tegtal Almasi walla Kiristaanite. Àddina jàngoon na dëgg boobu ci nettali Jamono yu Lëndëm yi, waaye gannaaw 1798, àddina fàtte na ko. Papauté bi am na benn xol ak paganism. Diine bi ak xew-xew yu diine yooyu, benn lañu. Àtte Nebukadnessar bu “juróom-ñaar ñaari waxtu,” moo doon ne ñu ko jox xol wu rab. Xol wu rab wi ñu ko joxoon, moo doon xol wi tegtaloon diinebu paganism, muy paganism bu leer nàññ, mbaa paganism bu muur ci melokaanu Katoligism. Rakku jigéen White wax na ne dragon bi ci Apokalips 12, Seytaane la; waaye ci benn njàngat mu ñaareel, mooy Room bu pagan.

“Kon nag noonu, bu njëkk, jaaykat bi dafay tegtal Seytaane, waaye ci beneen tegtal bu ñaareel bi, mooy misaal bu Room gu pagan.” The Great Controversy, 439.

Rab wi Nebukadnesar daan ci “juróom-ñaaru waxtu,” mooyoon rab wu ajanaaw ji ci juróom-ñaar téeméeri fan ak juróom-benn-fukk, te gannaaw loolu mooy rabu Katolig ci beneen juróom-ñaar

téeméeri fan ak juróom-benn-fukk. Bu fan yooyu jeexee, Nebukadnesar day nekk màndargay États-Unis, mi mujj di yonent bu dëggul bi. Ci waxu yonent, Nebukadnesar dafa doon tegtal ajanaaw ji, rab wi, ak yonent bu dëggul bi, te ñoom ñetti yii mooy kàttan yu ñetti yi defar Babilon bu xel mi, te ñooy yóbbu àddina si Armagedon. Nebukadnesar day tegtal Babilon bu dëgg, te ci doing boobu ñu ko jëfandikoo ni màndargay ñépp ñetti kàttan yi defar Babilon bu xel mi ci fan yu mujj yi.

Ngir xam simbóol bi nu jox léegi, am na solo nu jëkk a tēnk Nebukadnesar ci atum 1798, bi ñu delloo nguuram ci mujjug “juróom-ñaari waxtu yi.” Dinañu sas xáll wi ci Daniel saar ñeent, bala nu tàmbali a jaar ci saar bi ak yoonu njàng mu gēna sistemaatik.

Ca “waxtu mujju mujj” ba ci 1798, téereb Daniel ubbeeku na, te booba téere bi matale na jëfam mooy indil leer gu yokk-yokku, ngir nattu, setal, te jur ñaari xeeu jaamu. Ubbikug téereb Daniel mooy màndargay njàlbéenu njànat gu ñetti jéego, gi aju ci dëgg yi feeñ ci waxtu woowa.

Noonu ne ko wax ne: Demal sa yoon, Dañeel; ndaxte wax yi tēj nañu leen te muuraal nañu leen ba ci jamonoji mujj. Ñu bare dinañu sellaliku, set weex, te seetaanu; waaye ñi bon dinañu def lu bon: kenn ci ñi bon du xam dara; waaye boroom xel yi dinañu xam. Dañeel 12:9, 10.

Njariñu yonent yi ci ubbeeku téere bi, bi ñu defare ak téere Daniel ak téere Révélation, mooy nattug maas gi nekk ci dund ba ci jamono ji ñu ubbee téere bi. Ci Daniel fukk ak ñaar, am na ñetti yonent yu ànd ak waxtu yu ñu fésal. Ki jëkk mooy junni ak ñaar téeméer ak juróom-benn fukk at yi, yi ci jamono booba dooley nit ñu sell ña waroon a tasaaroo.

Waaye yaw Daniel, tējël wax yi te tējël téere bi ba ci jamonoju mujj ga; ñu bare dinañu daw fii ak fale, te xam-xam dina yokku. Noonu man Daniel xool naa, te gis naa ne ñaar ñeneen taxaw nañu, kenn ci wàllu dex ga bii, ka ca des ci beneen wàllu dex ga. Kenn ci ñoom ne nit ka sol yére yu linu, mi nekkoon ci kaw ndoxi dex ga: “Fan la di jot ba mujjug yéemu yii?” Ma dëgg nit ka sol yére yu linu, mi nekk ci kaw ndoxi dex ga, ba mu yékkati loxoom ndijoor ak loxoom càmmoñ jëm asamaan, te waat ci turu Ki dund ba fàww ne dina mel ni ab jamono, ay jamono, ak genn-wàllu jamono; te bu dee ba mu matale tas doole gaayu gaayi sell ña, kon lépp loolu dina jeex. Daniel 12:4–7.

Ñaari jamono yu yeneen ñaari ci wàllug waxu yonent yi nekk ci saraxoom fukk ak ñaar mooy junni ak ñent téeméer ak juróom-ñent fan ak junni ak ñett téeméer ak fanweeri ak juróom fan.

Ma dëgg, waaye xamuma ko. Noonu ma ne: Sama Boroom, lan mooy mujjug yēf yii? Mu ne ma: Demal sa yoon, Danyeel; ndax baat yi ubbees na leen te tēj na leen ak màndarga ba bésu mujj ga. Ñu bare dinañu leen sellal, te setal leen, te nattu leen; waaye ñi bon dinañu def lu bon; kenn ci ñi bon du ko xam; waaye ñi xel dinañu ko xam. Te dale ko ci jamono ji ñuy dindi sarax su bes bu nekk, te ñuy taxawal yàqute gu indi neen, dina am junni ak ñaar téeméer ak juróom ñent-fukk fan. Ku muñ te jot ci junni ak ñett téeméer ak juróom ñaar-fukk ak juróom fan, barkeel nga. Danyeel 12:8–12.

Ci ay waas yi, ñaar yoon lañu fa wax ci “jamono ji mujj ji,” te ñu firnde ko ni mooy bérab bi kàdduy Dañeel di feeñ, ba nekkulati lu tēj. Kàddu yi ñuy wax ne dinañu leen feeñal ca “jamono ji

mujj ji” mooy ñetti diir yu yëgleel: junni ak bennoon téeméer ak juróom-benn-fukk ak juróom (waxtu, ay waxtu, ak genn xaaj), junni ak ñaar téeméer ak juróom-ñent-fukk, ak junni ak ñetti téeméer ak fanweeri-fukk ak juróom. Ñaari diir ci ñetti yooyu, “ay fan” lañu leen tekki. Ñaari ci ñetti yooyu jeex nañu ca 1798, te beneen bi jeex na ca njël gu mat sèkku atum 1843. Te ci njël gu mat sèkku atum 1843 la loolu nekk, ndaxte ay waas yaa ngi wax ne: “ku barkeel mooy ki muñ te agsi ci...”

Baatu “cometh,” mooy tekki ne “dëppoo” wala “jot.” Kon nag, barkeel na ki muñ tey xaar, te itam di jot bés bu njëkk bu atum 1844. Waxtu bi yéex ci léeb bi ñuy wax “fukk janq” tambalee na ca njëkk njàqare gi ci jaar-jaaru Millerit yi, te boobu njàqare aksi na ci bés bu mujj bi cig atum 1843; te bés bu mujj boobu ci atum 1843, dafa jot ak bés bu njëkk bi ci atum 1844. Barkeb xaar gi tambalee na ba waxtu yéex bi tambalee ca njëkk njàqare ga.

Amna lu ëpp ci ay kàddu yii lu bare lool ngir jëfandikoo, waaye li nuy xool fii mooy wàllu yonent gi Daniel am. Yëgoal téereb Daniel, mi Daniel di tegtal ci xëtu wax ji, mooy indi benn yoonu nattu bu am ñetti jéego bi téere bi ubbeegée. Waxees na Daniel mu dem yoonam ba bésu mujj ga, ba keroog téere bi di ubbeeku. Jeexital xët wi di xoogal li di xew bu bésu mujj ga agsee.

Waaye yaw, demal sa yoon ba mujj gi: ndaxte dinga noppalu, te dinga taxaw ci sa cér ci mujjug fan yi. Daniel 12:13.

Téerebu Daniel war na taxaw ci wàllam ci jeexital fan yu yonent yi ñeel Daniel.

«Bu Yàlla joxee nit liggéey bu am solo muy def, war na taxaw ci wàllam ak ci bérabam ni Daniel defe woon, waajal ngir tontu woo gu Yàlla, waajal ngir matal Ay mébétam.»
Manuscript Releases, volume 6, 108.

Ci jamono mujjug yàgg bi ci atum 1798, Daniel taxaw na ci sa boppam, te loolu wonees na ko ci wërsëg 13 ni “ci mujju fan yi.” Mujjug ñàkk nguug Nebukadnésar bi ñuy wax “juróom-ñaari yoon” moo xamle 1798, ndaxte mu jeex na “ci mujju fan yi.”

Te àjjana yu mujj ma, man maa Nebukadnesar, yékkati naa sama bët ba ci asamaan, te sama xel dellusi ci man; te sant naa Boroom bi gën a kawee, te màggal naa ak teral ki dund ba fàww, moom mi njàngatam di njàngat gu sax ba fàww, te nguugam di jóg ay maas ba ay maas. Te ñépp ñi dëkk ci suuf, ñu jàppe leen ni dara; te mooy def la ko neex ci mbooloom asamaan, ak ci biir ñi dëkk ci suuf; te kenn manul tere loxoom, mbaa wax ko: “Lan nga def?” Ca saa sa it, sama xel dellusi ci man; te ngir ndamu sama nguug, sama tedd ak sama leer dellusi ci man; te sama waytegtal ak sama boroom ñëw ci man; te ñu taxawale ma ci sama nguug, te yett gu gën a màgg yokkoot na ci man. Léegi man Nebukadnesar, maa ngi sant, di kaweel, di teral Buurub asamaan, moom mi ay jëfam yépp di dëgg, te ay yoonam di àtte; te ñi dox ci réy-réylu, man na leen toroxal. Daniel 4:34–37.

Waxu waxu ne “mujjug fan yi” day firndeelu waxtu mujj gi ci 1798. Ci jamono jooju, Nebukadnesar ñu ko samp ci nguugam, te boobu dootuloon jaar-jaaru rab yi yu paganism ak papalism. Foofa, Nebukadnesar dafa doon benn nit ku yeesal bu mat, te ci loolu mu melaloon rab suuf si ci yëgleb Biibël bi, bi tambalee nguug ci 1798, te mu tàmbele ni xar, doonte deesoon na ko

dogal mu wax ci mujje ni ndragoon. Mu melal rab suuf si mooy nguural diiru juróom-ñaar-fukk at yu misaal ci matug Esayi ñaar-fukk ak ñett, noonu la nguuram gu dëgg gi itam nguuraloon juróom-ñaar-fukk at yu dëgg. Misaa mi “dëgër na bu baax.”

Nebukadnesar dafa melokaanu yonent bu yoonu waxu ci ñetti doole yi ñu teewal ci Yëgle 12 ak 13. Foofa ñu leen jàppe ni mooy jaaykat bi, rab wu génn géj gi, ak rab wu génn suuf si. Ci Yëgle 16, ñu leen jàppe ni ñetti doole yi di jiite àddina si ba Armagedon. “Juróom-ñaar waxtoom” Nebukadnesar boole na benn yoon ñetti rab yooyu yépp, ndax Babilon bu dëgg dafa mel ni Babilon buy leeral ci xel, te noonu itam benn rëddoo waxu yonent bi nekk ci téereb Danyeel lañu yóbbu ca téereb Yëgle, ndaxte ñaari téere yooyu di matalante.

Nebukadnesar dafay mel ni atum yégle bu ci diggante jaan ba, rab wi ak yonent bu dëggul bi. 1798 mooy “waxtu jeex bi” ci ndigal malaaka bu njëkk bi ak ci jaar-jaaru Milerit yi. William Miller ñu ko jiite ba mu tabax béppam melokaanu yonent ci xam-xamam bu jaan ba buy paganism ak rab wi buy Catholicism, waaye gisul Mbootaayu Amerik ne mooy rab wu suuf wi ak yonent bu dëggul bi. Mën na woon a gis jaar-jaar bi jiitu “waxtu jeex bi” ci 1798, waaye li war a ñëw dafa doon ba tey di ñëw. Ci “waxtu jeex bi” ci 1989 nag, boobu ba noppi dees na xammee kàttan yooyu ñetti yépp.

Ubbi giiri xam-xamu wax ju ñëw te jëm ci ndaw mi ak rab wi ci atum 1798, dañu koy tektale ci dexu Ulai bi nekk ci saraxalek yu juróom-ñaari, juróom-ñetti ak juróom-ñenti. Ubbi giiri xam-xamu wax ju ñëw te jëm ci ndaw mi, rab wi ak yonent bu dëggul bi ci atum 1989, dañu koy tektale ci dexu Hiddekel bi nekk ci saraxalek yu fukki, fukk ak benn ak fukk ak ñaar.

Nebukadnesar dafa tektale yëngu-yëngu malaaka bu njëkk bi agsi ci 1798, te moom it dafa mel ni Belshassar mi tektale yëngu-yëngu malaaka bu ñetteel bi agsi ci 1989. Moo tax géntu ñaareelu Nebukadnesar, ci saraxalek bu ñeenteel bi, di tektale bataaxalu malaaka bu njëkk bi.

“Juróom-ñaari waxtu” yu Nebukadnesar jeex na ci “jamonoy mujj gi” ci atum 1798, ak ñëwug yégleb artu àtte buy ñëw. Ci “mujjug fan yi,” moom nit ku soppeeku la, noonu mi ngi tegtal bët bu Réewum-Réewi buy seet ci suuf si, ba mu mel ni xar. Ci benn yoon boobu itam, mi ngi tegtal bët bu Protestaan bu Filadelfi buy seet ci suuf si.

Naka la jëkk bu Babilon, mooy misaal Belsassar, buur bu mujj bu Babilon. Aatteem dafa amoon misaal ci aatte Nimrod, te ci wàllam itam moo misaal aatte Belsassar. Aatteem dafa tektal ubbi gu aatte gu settu bi ci 22 Oktoobar 1844.

Buur Nebukadnesar, ci mboolem xeet yi, réew yi, ak làkk yi ñiy dëkk ci suuf si bépp; jàmm na leen yokku. Gis naa ne baax na ma wone kéemaan yi ak firnde yi Yàlla ji Kowe ji defal ma. Aka màgg ñuy kéemaanam! ak aka doole ñuy firndeem! nguuram, nguur la guy sax ba fàww; te sañ-sañam mu ngi jóge ci maas ak maas. Man Nebukadnesar nekkoon naa ci sama kër, di noflaay, tey am njambaar ci sama palàas; gis naa gént gu ma tiital, te xalaat yi ci sama lal ak peeñ yi ci sama bopp di ma jaxas. Daniel 4:1–5.

Pexe bi taxul Nebukadnetsar ragal, te misaal yi nekk ci pexe boobu dafay feeñ xibaar bu baax bu sax ba fàwwu bu malaaka bu jëkk bi, miy santaane nit ñi ne: “ragal Yàlla.”

Te gis ma malaakaat mu nekk ci diggante asamaan, muy naaw, yor xebaar bu baax bu sax ba fàww ngir yégle ko ñi dëkk ci suuf si, ak xeet yépp, ak giir yépp, ak làkk yépp, ak nit ñépp, ne ak baat bu xumb: “Ragal-leen Yàlla, te may ko ndam; ndaxte waxtu àtteem agsi na; te jaamu-leen ki bind asamaan ak suuf, ak géej, ak bëti ndox yi.” Peeñu 14:6, 7.

Xibaar bu baax buy sax ba mooy yenn jéego yu ñett: jéego bu njëkk, ni ko malaaka bu njëkk di tegtal, mooy ragal Yàlla; jéego bu ñaareel mooy jox ko ndam; te bu ñetteel bi mooy waxtuw ay àtteem. “Ndam” day tegtal jikko, te ñaareelu “demleen” bi ci nettaliug ñàqare Nìmrodd mooy fa ñu seetee jikko bu dëkk ba ak tawaar bi. Mooyoon àtte bu seetkat. Boole njëng ak réew mooy nataalu rabu ga, te ñaareelu jéego Nìmrodd mooy feeñal nataalu rabu ga, waaye ñaareelu jéego xibaar bu baax buy sax mooy jur yékkatiku jikko Yàlla, waaye du jikko Nìmrodd.

Ragalu Nebukadnesar mooy ci mandarga bu njëkk bi la, ni ko Daniel tànn ba bañ lekk ndugub Babilon, ndaxte Daniel dafa ragal Yàlla. Malaaka bu njëkk bi agsi na ci taarix bi ci atum 1798, te ginnaaw loolu am na doole ci 11 Awuut 1840. Géntu Nebukadnesar day wone ne yégle bu njëkk bi agsi na ci jamono mujj ji ci atum 1798.

Gis naa ay genn bu ma tiit, te xalaat yi ci sama lal ak peeñu sama bopp jaaxle ma. Moo tax ma génne ndigal ngir ñu dugal ci sama kanam gépp boroom xam-xamu Babilon, ngir ñu xamal ma tekkiinu genn bi. Noonu kat ñëw nañu boroom sihir yi, boroom seetaan biddiiw yi, Kalde yi, ak boroom ramatu yi; te wax naa leen genn bi ci seen kanam, waaye xamaluñu ma tekkiinam. Waaye mujj gi, Daniyel dugg na ci sama kanam, moom mi tudd Belteshatsar, jaarale ko ci turu sama yàlla, te ci moom la ruuhu yàlla yu sell yi nekk; te wax naa ko genn bi ci kanamam, naan ko: Yow Belteshatsar, kilifag boroom sihir yi, ndax xam naa ne ruuhu yàlla yu sell yi nekk na ci yow, te kenn kumpa du la jaxasoo, wax ma peeñi sama genn gi ma gis, ak tekkiinam. Daniyel 4:5–9.

Ñëwbi ndaw njëkk bi ci jamono mujjaay bi ci atum 1798, mi nekk na lu ñu feesal ci ragal gu Nebukadnesar, mooy màndarga bi téereb Daniyel war a ubbeeku.

Waaye yaw Daniel, tëjël wax yi, te tëj kër gi ak seal ba ci jamono ji mujj gi: ñu bare dinañu daw jëm fii ak fale, te xam-xam dina yokku. ... Mu ne: Demal sa yoon, Daniel; ndaxte wax yi tëju nañu te ñu seal leen ba ci jamono ji mujj gi. Ñu bare dinañu set, ñu sellu te ñu nattu; waaye ña bon dinañu def lu bon: kenn ci ña bon du ko xam; waaye ña xelu dinañu ko xam. Daniel 12:4, 9, 10.

Biir Daniel bi ubbee ci “waxtu mujj ga”, ñu woo nit ñi ngir ñëw seet te xam yokkute xam-xam ga, te woote boobu jur na ci mujj ñaari xeeti jaamu-kat. Benn xeet manul woon a dégg, te beneen xeet man na woon a dégg. Boroom xel yu Babilon, ñi ñuy melal ci “naajkat yi, xamkat yi ci biddéew yi, Kalde yi, ak rombkat yi”, manuuñu woon a dégg, waaye Daniel dégg na woon. “Boroom xel” yu Babilon manuuñu woon a dégg, te moo tax ñu di tey mel ni ña bon; Daniel dafa doon ku xam.

Dina nu ci topp dees na kontine ci ñenteel xaajub Daniel ci article bi ci topp.

«Ñi ñoon yi dul jub ci liggéeyu Yàlla, amuuñu pexe yu sax; seeni xel ak seeni sabab du ñu mel ni lu leen di gindee ci tànn lu jub ci bépp xalis ak bépp jamono. Jaamu Yàlla yi war nañu a

xam saa su ne ne dañu ngi nekk ci kanamu ki leen di liggéeyal. Ki gisoon reer gu yàggul te ñu koy def ak yàqute gu sellul gaam Belshazzar, mooy mi ngi teew ci sunu mbootaay yépp, ci néegu waññi xalisu jaaykat bi, ak ci ateliyé bu sell bu nit ki; te loxo ga amul deret, mooy bind sax sax sa sàggane, ni mu bindee mbugalu tiit bi bu buur ba yàqoon turu Yàlla. Yeddub Belshazzar bindoon nañu ko ak ay baat yu tàng ni safara: “Ñu natt la ci nattukaay yi, te gis nañu ne amoo màggat”; te su fekke ne sa laaj yi Yàlla jox la ngir nga matal leen nga defu ko, sa yedd itam dina mel noonu.» Messages to Young People, 229.